

Janko P Veselinović

REŠAVANJE OTVORENIH PITANJA IZMEĐU SRBIJE I HRVATSKE U NOVONASTALIM POLITIČKIM OKOLNOSTIMA¹

Apstrakt: Članak pokušava da rasvetli novonastale uslove za rešavanje otvorenih pitanja između Republike Srbije i Republike Hrvatske u novonastalim političkim okolnostima, posle parlamentarnih izbora u Republici Hrvatskoj² i opštih izbora u Republici Srbiji.³ Odnos političkih snaga se promenio i to tako da je na vlast u Hrvatskoj došla koalicija stranaka levice, a sa vlasti sišle stranke, koju su većinski pripadale desnici. U Srbiji se dogodio obrnut proces, te većinu nove vladajuće koalicije čine stranke koje su u Srbiji bile na vlasti do 2000. godine, naslednici radikala i „reformisani“ socijalisti Slobodana Miloševića. Nastoji se da se prikažu i novonastale okolnosti za rešavanje manjinskih pitanja, kao i položaj srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji, koji su među najvažnijim uslova za normalizaciju odnosa između dve države i dva naroda. Imajući u vidu aktuelnost teme u članku ne može da se izbegne „futuristički“ pristup, koji podrazumeva predviđanja uzimajući u obzir istorijske okolnosti, ali i trenutno stanje odnosa između dveju država i naroda i položaj dveju manjina koje su kao takve nastale posle raspada zajedničke države.

Ključne reči: otvorena pitanja, Srbija, Hrvatska, nove okolnosti, izbori

Uvod

Od održavanja poslednjeg, četvrtog naučnog skupa u Golubiću, (avgust 2011.godine) politička scena u Hrvatskoj i Srbiji za godinu dana izmenila se iz temelja. Na vlast na državnom nivou u Hrvatskoj je došao SDP⁴, sa koalicionim partnerima iz “Kukuriku koalicije” dok je na

¹ Rad je nastao u okviru projekta „društveni odnosi Srbije i Hrvatske – nacionalni identitet i manjinska prava sa aspekta evropskih integracija“, koje finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije

² Izbori su održani 2011.godine 04.12.2011. godine

³ Prvi krug predsedničkih izbora, parlamentarni izbori, pokrajinski i lokalni izbori održani su 06.05.2012., dok je drugi krug predsedničkih izbora na kojima je Tomislav Nikolić (SNS) pobedio Borisa Tadića (DS) održan 20.05.2012. godine

⁴ Prema Wikipediji “Socijaldemokratska partija Hrvatske je naziv za socijaldemokratsku/liberalnu političku stranku lijevog centra u Hrvatskoj.Nastala je 1990. transformacijom tada vladajućeg Saveza komunista Hrvatske, koji je pred prve demokratske izbore promijenio ime u Savez komunista Hrvatske - stranka demokratskih promjena. Na tim je izborima SKH-SDP izgubio vlast, a njegov status nominalno najjače opozicijske stranke je vrlo brzo erodirao zahvaljujući izbijanju rata u Hrvatskoj, kao i sve većim okretanjem desnim političkim opcijama i prešutnoj podršci nacionalističkoj politici predsjednika Tuđmana i vladajućeg HDZ-a.

SDP je usprkos tome održao određenu glasačku bazu među penzionerima. Svoj današnji naziv dobio 1994. godine ujedinjenjem s malom Socijaldemokratskom strankom Hrvatske.

mesto predsednika Srbije izabran naprednjak Tomislav Nikolić, a Vladu je formirala “crno-crvena” koalicija na čelu sa predsednikom Vlade, socijalistom Ivicom Dačićem. Tomislav Nikolić na mesto predsednika Srbije izabran je kao predsenik SNS.⁵ Srpsku Vladu tako čine bivši radikali, sada naprednjaci, socijalisti⁶ i partija Ujedinjenih regiona, čiji je lider Mlađan Dinkić. Demokratska stranka i Boris Tadić sada su na državnom nivou u opoziciji. Reč je o stranci koja je zagovarala regionalnu saradnju, pomirenje i unapređenje prava manjina. U Srbiji su paralelno održani i pokrajinski i lokalni izbori. Većinu u Vojvodini, Beogradu i Novom Sadu i

2010. se SDP sa strankama HNS, IDS i HSU pred parlamentarne izbore udružio u izborni/koalicijski blok kolokvijalno poznat kao Kukuriku koalicija. Taj je blok osvojio apsolutnu većinu u Saboru, te je sa SDP postati dio nove koalicijske vlade.”

⁵ Srpska napredna stranka je politička stranka desnog centra koja uglavnom okuplja nekadašnje članove Srpske radikalne stranke koji su stali uz bivšeg zamjenika predsednika Tomislava Nikolića, nakon njegovog sukoba s Vojislavom Šešeljom. Stranka je nastala u septembru 2008. godine, prvobitno kao poslanički klub Skupštine Srbije pod nazivom *Napred Srbijo*, u koji je ušlo (pored Nikolića) 17 poslanika SRS-a koji su posle toga izbačeni iz stranke.

⁶ Socijalistička partija Srbije (SPS) je politička stranka u Srbiji, nominalno lijevog, odnosno socijalističkog predznaka.

Osnovana je 27.7. 1990. ujedinjenjem tadašnjeg Saveza komunista Srbije i Socijalističkog saveza radnog naroda Srbije. Jedan od njenih prvih vođa bio je Slobodan Milošević, koji je kao njen kandidat pobijedio i na prvim demokratskim izborima 1990.

SPS je na vlasti bila od 1990. do 2000. godine, i taj period su obilježili raspad SFRJ, ratovi u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, međunarodne sankcije protiv tadašnje SRJ i rat na Kosmetu. Zbog toga je SPS zajedno sa svojim vođom često povezivana s velikosrpskim nacionalizmom, kao i optuživana za autoritarne metode održavanja vlasti zbog čega nije uspeo njen pokušaj da uđe u Socijalističku internacionalu.

SPS je Srbijom vladala samostalno do 1992. kada ulazi u kratkotrajnu koaliciju sa Srpskom radikalnom strankom, da bi od 1993. do 2000. vladala u koaliciji sa strankom Nova demokratija - Pokret za Srbiju.

Za vrijeme ratova u Hrvatskoj i BiH su osnovane poslušne filijale SPS kao što su Socijalistička partija Krajine, te Socijalistička partija Republike Srpske.

Nakon 2000. godine i rušenja režima Slobodana Miloševića, SPS se nalazi u opoziciji. Nakon izbora 2004. godine, iako još uvijek u opoziciji, podržava manjinsku vladu premijera Vojislava Koštunice.

Nakon parlamentarnih izbora 2008. godine SPS je ušla u vladu Mirka Cvetkovića, odnosno u koaliciju sa Demokratskom strankom čiji je predsednik Boris Tadić.

sada ubedljivo imaju demokrate⁷ Borisa Tadića. Nakon izbora, SNS je vršila uporne pritiske na koalicione partnere sa državnog nivoa, prvenstveno na SPS, da raskinu koalicije koje su na pojedinim lokalnim nivoima, već bile formirane sa DS. To se prvenstveno odnosilo na Novi Sad i Sombor.

Za proleće 2013. Godine se u Hrvatskoj pripremaju lokalni izbori. To će biti prvi test za koaliciju oko SDP-a. Oni će pokazati i trenutne političke pozicije SDSS-a i drugih srpskih političkih stranaka u Hrvatskoj, kao i pozicije “većinskih” stranaka kod srpskih birača. Odgovor na pitanje šta su prethodni izborni rezultati u Srbiji i Hrvatskoj doneli na planu ostvarivanja manjinskih prava i kako će se rešavati otvorena pitanja u odnosima između dve države u ovakvom odnosu snaga na političkoj sceni - pokušaćemo da damo u ovom radu.

Zastoj u saradnji

U Hrvatskoj Vladi više nema predstavnika srpske stranke SDSS, a ni DHSV. Politička stranka Hrvata u Srbiji više nije deo vladajuće većine u Srbiji. Gotovo posle osam godina participiranja u vlasti i predstavnici jedne i druge manjine su u opoziciji. Predstavnici SDSS-a su sa novom vladajućom koalicijom sačinili sporazum koji se tiče rešavanja pojedinih manjinskih pitanja, ali se ne radi o sporazumu koji podrazumeva učešće u vlasti.

Odnosi dva predsednika, Hrvatske, gospodina Josipovića i Srbije, gospodina Nikolića gotovo da i ne postoje, odnosno nema značajnijih kontakata, dok se saradnja dva buduća premijera, Milanovića i Dačića, tek može nazreti. Imajući u vidu da najznačajniji deo Vlade Republike Srbije čine predstavnici SNS (8 od 15), teško je očekivati blisku saradnju dve Vlade. Dobra saradnja Dačića u prethodnom mandatu, do maja 2012. Godine, sa kolegama iz Hrvatske ne treba da zavarava. Prvenstveno zbog toga, što je bila reč o vladi na čijem čelu je bio kadar DS, Mirko Cvetković. I kraj mandata Jadranke Kosor, koja je bila perjanica HDZ, obeležio je veoma izražen animozitet prema Srbiji i građenje izborne kampanje na podizanju nacionalističkih tenzija. Završetak izbora mogao je da znači kraj u zahlađenju međusobnih odnosa, bez obzira na rezultate izbora u Hrvatskom. Ali, iznenađenje je došlo iz Srbije. Umesto stare koalicije na čelu sa demokratama, napravljena je koalicija koju čine naslednici politike iz

⁷ Demokratska stranka je politička stranka leveg centra u Srbiji. Bila je članica Demokratske opozicije Srbije, predizborne koalicije koja je pobedila Slobodan Miloševića. Njen lider je Boris Tadić, koji je do maja 2012. godine bio I predsednik Srbije. Demokratska stranka osnovana je

11. decembra 1989. Tog dana grupa intelektualaca je održala konferenciju za novinare i najavila obnavljanje rada Demokratske stranke. Još nije bila formirana zakonska osnova za višepartijski sistem, ali je atmosfera pred raspad tadašnje SFRJ najavljivala kraj jednopartijskog režima. Sa konferencije je upućen poziv za priključenje prvoj opozicionoj stranci u Srbiji. Osnivačka skupština je održana 3. februara 1990. godine. Za njenog predsednika je izabran Dragoljub Mićunović, a za predsednika izvršnog odbora Kosta Čavoški.

90-tih godina prošlog veka. Nevezano za politiku kakvu srpski predsednik i Vlada budu proklamovali i vodili u narednom periodu ostaće zadržka u jačanju saradnje i partnerstva dve države. Teško je očekivati dobru saradnju, ako je uopšte i bude između Josipovića i Nikolića, a veoma je teško očekivati i partnerstvo hrvatske i srpske Vlade, u ovakvom odnosu snaga na obe strane.

A šta je sa rešavanjem otvorenih pitanja između dve države? Kakav će položaj manjine imati u novonastalim političkim odnosima, gde su srpska i hrvatska manjina van vlasti i bez ozbiljnog partnerstva sa vladama? Otvorena pitanja između Srbije i Hrvatske mogla bi se svrstati u nekoliko oblasti: povratak izbeglica i pristup pravima izbeglih Srba; suđenje za radne zločine; rešavanje pitanja nestalih lica; povratak kulturnih dobara u Hrvatsku; poštovanje manjinskih prava; rešavanje pitanja razgraničenja između Srbije i Hrvatske; slobodan protok robe i dobara; tužba i kontratužba pred Međunarodnim sudom pravde u Hagu.⁸

Brojna otvorena pitanja još uvek nisu rešena. Za rešavanje nekih bile su stvorene dobre pretpostavke. Poneka su počela da se rešavaju. Učinjeni su značajni koraci na pronalasku nestalih lica, obelodanjene su sve tajne optužnice (odnosno postale su dostupne licima koja žele uvid radi lične sigurnosti), saradnja tužilaštava i policije je unapređena, potpisan je sporazum o vraćanju kulturnih dobara u Hrvatsku, rad mešovitog odbora za prava manjina postao je redovan. Bilo je i određenih najava o povlačenju tužbe i kontratužbe pred Međunarodnim sudom pravde u Hagu.⁹

Parlamentarna saradnja otvorena je u značajnoj meri posetom predsednika Odbora za spoljnu politiku Narodne Skupštine Republike Srbije, dr Dragoljuba Mićunovića Zagrebu 09.03.2009. godine, a zatim i formiranjem i posetom parlamentarne grupe prijateljstva Narodne Skupštine Republike Srbije Hrvatskom Saboru¹⁰, ali i Predsedniku Republike Hrvatske, Ivi Josipoviću i susretima u Vladi Republike Hrvatske. Ovim posetama „otopljen je led“ za međudržavnu saradnju. Posle toga usledili su i susreti dvojice predsednika najviših zakonodavnih organa u Srbiji i Hrvatskoj. Redali su se zatim susreti parlamentaraca u Zagrebu i Beogradu. Tokom poslednje posete Parlamentarne skupine prijateljstva Hrvatskog Sabora sa Srbijom preneti su i iskustva o hrvatskom priključenju Evropskoj uniji i ulozi Hrvatskog sabora na tom

⁸ Janko P. Veselinović, „Pravni i politički aspekti otvorenih manjinskih i drugih međudržavnih pitanja između Srbije i Hrvatske i priključenje Evropskoj Uniji, Zbornik radova sa naučnog skupa u Golubiću (Obrovačkom) održanom 22-25.08.2010. godine sa temom „The Croatian-Serbian cooperation in politics and culture in the 20th century“, str. 106.

⁹ Tanjug | 06. 01. 2012, „Hrvatska ministarka spoljnih i evropskih poslova Vesna Pusić izjavila je da treba godinu ili dve da se reše stvari koje Hrvatska traži u svojoj tužbi protiv Srbije za genocid i da se može razgovarati o povlačenju tužbi ako se to reši.“, Glasnik Hrvatskog kulturnog vijeća, 12.12.2011., „Predsjednik Republike Ivo Josipović ocijenio je razumnom izjavu potpredsjednice HNS-a Vesne Pusić da probleme sa Srbijom treba riješiti međudržavnim sporazumom i, ako se to dogodi, onda staviti na razmatranje tužbu za genocid.“

¹⁰ Poseta je realizovana 22 i 23. februara 2010.

putu. Pitanje da li će se takva parlamentarna saradnja biti nastavljena, za sada ostaje bez odgovora. Od novih izbora nije bilo kontakata između dva parlamenta, ali ni predsednika država, ni Vlada.

Kontakti dva predsednika, Ive Josipovića, predsednika Republike Hrvatske i Borisa Tadića, predsednika Srbije, su bili veoma intenzivni. Posle izostanka predsednika Tadića na inauguraciju Josipovića, radi prisustva predstavnika Kosova, u februaru 2010. Godine, usledio je „iznenadni“ susret u Opatiji, a potom su se ređali susreti u Hrvatskoj, Srbiji i na međunarodnim forumima. To je doprinosilo i uključivanju političkih predstavnika dve manjine u političke razgovore o rešavanju otvorenih manjinskih pitanja. Prilikom posete dvojice predsednika Bačkom Monoštoru, kod Sombora, održan je sastanak sa političkim predstavnicima Hrvata u Srbiji, dok je npr. prilikom njihove posete Zagrebu, Krnjaku, Gračacu i manastiru Krupi održan isti takav sastanak sa predstavnicima srpske manjine u Hrvatskoj. Predsednik Tadić tom prilikom posetio je i srpske manjinske institucije u Zagrebu i razgovarao sa njihovim čelnim ljudima. Sa druge strane predsednici su prilikom svakog bilateralnog susreta Hrvatskoj ili Srbiji razgovarali i sa običnim građanima, pripadnicima hrvatske ili srpske manjine. Tadić je npr. posetio povratnike u kninskom zaleđu i razgovarao o životu nakon njihovog povratka i pomoći koja im je potrebna. Prvi benefit ovih poseta se ogledao se u medijskoj pažnji na rešavanju otvorenih pitanja, pre svega pripadnika manjinskog naroda. To je uticalo i na rešavanje nekih od njih i sprečavalo da ti problemi budu ostavljeni po strani.

Već nakon nekoliko meseci „nove realnosti“ na političkoj sceni jasno je da takvih susreta više neće biti ili će oni biti retki. Iako ih bude, to bi mogli biti „salonski“ razgovori bez previše međusobnog poverenja. U međuvremenu mogu da se destabilizuju i veze koje su uspostavljene između centralne vlasti i hrvatske, odnosno srpske manjine. Sudeći prema prvih šest meseci „nove realnosti“ ti kontakti su prekinuti. Odnosi između dva predsednika nakon tri meseca mandata srpskog predsednika Tomislava Nikolića mogu se okarakterisati kroz izjavu hrvatskog predsednika Ive Josipovića koji kaže da će doći vreme za razgovor sa Tomislavom Nikolićem, ali tek kada on bude pokazao da je drugačiji političar od onog kakav je bio 90-tih. "Više puta sam isticao da su neke njegove izjave bile neprimerene, posebno oko Vukovara i Srebrenice, ali verujem da će tu doći do promena".¹¹ Josipović je istakao da bez rešavanja problema vezanih uz Nikolićeve izjave njihov sastanak ne bi imao puno smisla, jer bi malo ko verovao u takav susret. On je na taj način odgovorio na pitanje kakav će ubuduće biti njegov odnos prema predsedniku Srbije. To svakako nije dobro za odnose između dve države. Iako Tomislav Nikolić nije po volji Ive Josipovića, na kraju i dobrog dela srpskog biračkog tela, pojedini politički analitičari smatraju da "da je njegova (Josipovićeva p.a.) privatna stvar da o srpskom predsedniku misli što

¹¹ Beta, 23.08.2012. godine

god mu drago. Ali je krajnje nepristojno da dijalog sa predsednikom susedne države uslovljava njihovom podobnošću”.¹²

Moglo bi se postaviti pitanje da li to znači da predsednik Hrvatske i dalje stoji na stanovištu da “Hrvatska neće blokirati niti usporavati Srbiju na njenom putu u Evropsku uniju”, koju je dao u Briselu 2011.godine, prilikom susreta sa predsednikom Republike Srbije, gospodinom Tadićem.¹³

Sa druge strane u Hrvatskoj se otvorio sukob na relaciji predsednik Josipović, sa jedne strane i Milorada Pupovca¹⁴ i legitimni predstavnici Srba sa druge strane. Povod je, u suštini, želja predsednika Josipovića da ima takve predstavnike Srba koji bi izvršavali naređenja sa Pantovčaka. Kao što je bila njegove ideja da Pupovac učestvuje na proslavi „Oluje“. Sigurno je da se ovakvi slučajevi ne bi dešavali da Zagreb i Beograd imaju bolje odnose i nezamislivo je da bi odnosi vlasti i pomenutih manjina bili na tako niskom nivou. Zanimljivo je da je predsednik Josipović 23.08.2012. godine u službenu posetu, nakon medijskog sukoba sa Pupovcem, primio gotovo nepoznate „predstavnike“ Srba u Hrvatskoj i to Milana Rodića, predsednika vanparlamentarne stranke SNS¹⁵ i predsednika Opštinskog veća Opštine Trpinja Nikolu Lazića. To pomalo podseća na vremena iz pomenutih 90-tih, kada su politički lideri i u Hrvatskoj i Srbiji imali „svoje Srbe“ i „svoje Hrvate“, a koji nisu bili birani od strane svoje manjine već su bili kooptirani u politički život.

Kao dodatni argument za ilustraciju pogoršavanja odnosa na relaciji hrvatski predsednik i legitimni predstavnici srpske manjine svedoči i izjava Milorada Pupovca: "Nažalost, predsjednik Josipović je u posljednjih nešto više od godinu dana otpočeo s pomicanjem udesno. Prošle godine je odbio doći u Jadovno, gdje je zajedno s bivšim predsjednikom Srbije Borisom Tadićem, čiji preci su ubijeni u tom strašnom logoru smrti, trebao komemorirati. Ni prošle ni ove godine nije se odazvao pozivu na komemoraciju srpskim žrtvama u Glini. Ni prošle ni ove godine nije se odazvao pozivu na obilježavanje Dana ustanka naroda Hrvatske u Srbu, 27. srpnja. Bilo bi mi žao ukoliko predsjednik misli da takvim postupcima čini dobro bilo svojoj ulozi, bilo Hrvatskoj. Mnogi su dokazivali svoj patriotizam na meni i mojem političkom radu. Bilo bi štetno za predsjednika ukoliko bi se i on odlučio za tako nešto."¹⁶ I ono što je možda još bitnije Pupovac tvrdi da ga od napada predsednika Josipovića niko iz vlasti Republike Srbije nije pokušao zaštititi: "Ne, nije nitko. Srpsko narodno vijeće i ja čestitali smo kako novoizabranom predsjedniku Nikoliću tako i novoizabranom premijeru Dačiću, poželjeli im uspjeh u radu i

¹² Blic, 28.08.2012. godine, „Neprijateljstvo uslovljavanje“, autorski komentar Dušana Miklje, str.4.

¹³ Janko P. Veselinović, Ostvarivanje manjinskih i statusnih prava Srba u Republici Hrvatskoj i Hrvata u Republici Srbiji sa aspekta Evropskih integracija ovih dveh zemalja, Zbornik radova sa naučnog skupa u Golubiću (Obrovačkom) održanom 23-27.08.2010. godine, sa temom „Srpsko – hrvatski odnosi u XX veku – dvadeset godina o početka rata“, str. 227.

¹⁴ Predsednik Srpskog narodnog Vijeća u Hrvatskoj

¹⁵ Stranka koju je do smrti vodio Milan Đukić i koja više nema relevantan politički značaj među Srbima u Hrvatskoj

¹⁶ Dnevni list “Danas”, 24.08.2012., „Josipović me napada jer neću da slavim Oluju”

izrazili spremnost na suradnju u interesu Srba u Hrvatskoj i odnosa između Hrvatske i Srbije. Za to vrijeme Veljko Džakula u ovdašnjim medijima izjavljuje da za svoje djelovanje ima podršku predsjednika Nikolića. Teško mi je povjerovati da bi to mogla biti istina."¹⁷ Na ovaj način srpska manjina u Hrvatskoj prepuštena je sama sebi, uz nadu da će međunarodna zajednica i Evropska unija, kroz proces monitoringa uticati da se prekine sa pritiskom na legalne predstavnike srpskog naroda u Hrvatskoj.

Predsednik Josipović do kraja je razotkrio zbog čega mu se Pupovac više ne dopada izjavom da "želi da Hrvati i Srbi u Hrvatskoj imaju dobre odnose koji se temelje na jednakosti, ali i na priznanju hrvatske države i njene vrednosti, zbog čega je očekivao da će neki od srpskih političara doći na obeležavanje "Oluje", što Pupovac nije hteo".¹⁸ Na ovaj način je jasno istakao da nema saradnje ni sa Pupovcom, iako je legitimni predstavnik Srba, ako se ubuduće ne bude redovno pojavljivao na proslavi "Oluje". Ovo je novi momenat nastao kao rezultat drugačijih odnosa između dve države i dva predsednika. Nije nevažno da se istakne, da po dosadašnjim javnim istupima predstavnika hrvatske Vlade, oni ne dele stavove po pitanju odnosa prema Pupovcu, sa predsednikom Josipovićem.

Kontakata između hrvatske manjine i predsednika Republike Srbije, gospodina Nikolića nije bilo, a nisu zabeleženi ni kontakti sa predstavnicima Vlade Republike Srbije.

Predstavnici hrvatske manjine su zvaničnim dopisom sredinom avgusta 2012. godine tražili prijem kod novog predsednika Republike Srbije, gospodina Tomislava Nikolića. "Nemamo velika očekivanja od tog prvoga razgovora. No, važno nam je da dobijemo informaciju preko kojih tijela i kojih ministara možemo rješavati naša otvorena pitanja, poput problema izravne zastupljenosti u skupštini Srbije, nepostojanja udžbenika za učenike hrvatskih odjela, te osiguravanja prostorija za institucije hrvatske manjine u Srbiji", rekao je Petar Kuntić, predsjednik DSHV.¹⁹ Program na HRT-a vezano za to prenosi neproverenu informaciju "kako je Srpska napredna stranka (SNS) spremna riješiti pitanje izravne zastupljenosti hrvatske manjine u srbijanskom parlamentu, udžbenika za hrvatsku nastavu kao i osiguravanja prostora za hrvatske institucije. Zauzvrat se navodno traži se od DSHV da se koalicijski priključi SNS-u na svim razinama vlasti u zemlji."²⁰ Ovo je veoma loša poruka nove vlasti, jer se manjinska pitanja posmatraju kroz stranačku prizmu. Smatramo da za rešavanje pojedinih pitanja ne bi smelo da bude stranačkih uslovljavanja, a obrisi jedne takve politike vidljivi su ponovo u obe države.

Kao poseban problem Srba u Hrvatskoj, ali i Srba koji su manjina ili žive u drugim državama, nameće se odluka nove Vlade Srbije da ukine Ministarstva za veru i dijasporu, koje je prema Zakonu o ministarstvima i Zakona o Srbima u dijaspori i Srbima u region, bilo nadležno

¹⁷ ibiden

¹⁸ Beta, 23.08.2012., „Sa Nikolićem tek kad se promeni“

¹⁹ Jedine parlamentarne stranke Hrvata u Srbiji.

²⁰ Izvor: „Slobodna Dalmacija“, 23.08.2012., „Vojvođanski Hrvati traže prijam kod Nikolića“

da brine o njihovom položaju. Na određen način nova vlast je kaznila manjine u Srbiji, a time i hrvatsku manjinu, ukidanjem ministarstva koje je u nadležnosti imalo brigu o položaju i pravima manjina u Srbiji. Umesto ministarstava, predviđeno je formiranje "kancelarija" za ova pitanja. Međutim, u prelaznim odredbama Zakona o ministarstvima nema odredbi o tome koje će ministarstvo biti formalno nadležno za rad tih kancelarija, pa je njihov pravni položaj ostao do kraja nedefinisan. Tako su u formalnoj racionalizaciji srpske Vlade ugašena dva ministarstva, jedno koje se brine o Srbima van Srbije, a drugo koje se brine o manjinama u Srbiji, dok su sa druge strane u nekim oblastima, kao što je infrastruktura, formirana ministarstva sa veoma sličnom nadležnošću.²¹

Hrvatska manjina u Srbiji je u novonastalim političkim okolnostima mogla bi da ima manje „štete“, obzirom da se značajan deo manjinskih prava realizuje preko Autonomne pokrajine Vojvodine, gde su na vlasti i dalje Demokratska stranka, Savez vojvođanskih Mađara i Liga socijaldemokrata Vojvodine. U toj većini je i poslanik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Međutim, odluka Ustavnog suda Srbije, neposredno pred formiranje nove pokrajinske Vlade, kojim se neke odredbe Zakona o prenosu nadležnosti na APV, kao i neke odredbe Statuta Vojvodine, proglašavaju neustavnim, dovelo je u pitanje realizaciju nekih manjinskih prava, pre svega u oblasti obrazovanja. Sa druge strane realnije je da će međunarodna zajednica opet da se zainteresuje za položaj manjina u Srbiji, imajući u vidu da je na vlasti koalicija, koja se u prošlosti pokazala veoma netolerantna prema manjinama. Sigurno je da se Srbija odmakla od vrednosti 90-tih godina, ali nema dovoljno garancija da pojedine stranke koalicije ne bi opet želele da politiku vode kroz podizanje nacionalnih tenzija.

Srpska manjina u Hrvatskoj nema „pogodnost“ kvalitetnijeg ostvarivanja manjinskih prava na nižim nivoima vlasti jer su manjinska prava na nižem, županijskom nivou, bila vrlo često „gušena“ i ranije, a za realizaciju donetih zakona iz oblasti prava manjina županijski organi nisu imali previše sluha.

Lokalni nivoi vlasti, opštinski i gradski, u Hrvatskoj i Srbiji su posebne teme, jer zavise od strukture vlasti, nažalosti i od volje pojedinaca. U tom delu se pokazuje nezrelost u poštovanju manjinskih prava u obe države i u slaboj kontroli centralne vlasti sprovedena donetih „manjinskih“ propisa.

U međuvremenu je Vlada Republike Hrvatske formirala i Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Tim povodom premijer Zoran Milanović je istakao: „Tvrđnje da ova Vlada ne vodi računa o Hrvatima izvan Hrvatske nisu nikad bile utemeljene, a osnivanje ovog ureda i njegovo ustrojstvo samo je dokaz koliko ćemo voditi računa o interesima tih ljudi“.²² Milanović je tom prilikom istakao „da je Vlada zbilja ozbiljno, možda i preozbiljno shvatila taj zadatak

²¹ Zakon o ministarstvima, Službeni glasnik Republike Srbije, br.72/2012, član 33-35.

²² Slobodna Dalmacija, 03.05.2012., Milanović je ovu izjavu dao obrazlažući donošenje Uredbe o unutarnjem ustrojstvu državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

dovoljno govori podatak da će u novom uredu biti zaposleno čak 59 državnih službenika, čime, moglo bi se reći, nastaje jedno pravo malo Ministarstvo dijaspore i Hrvata u BiH.”²³ Ovaj Državni ured osnovan je na osnovu novousvojenog Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.²⁴ Ovaj Zakon sličan je Zakonu o Srbima u dijaspori i regionu.²⁵ Valja napomenuti da Republika Hrvatska ima i Maticu iseljenika²⁶, kao državnu instituciju, dok je ona u Srbiji još uvek nevladina organizacija.

Na bazi prethodno iznetih činjenica može se zaključiti da je briga Srbije za Srbe u regionu, pa time i Srbe u Hrvatskoj formalno i faktički umanjena, dok je briga hrvatske države, donošenjem novih propisa povećana. Pokazuje se da od političkog sastava vlada zavisi i odnos prema sunarodnicima u drugim zemljama. Predstavnici hrvatske manjine u Srbije ukazivali su u prethodnom periodu da bi Hrvatska trebala da se ugleda na Srbiju po pitanju zaštite položaja srpske manjine van granica Srbije. Po svemu sudeći da su se okolnosti i na ovom planu promenile.

Manjinska pitanja

Na rešavanje manjinskih pitanja zasigurno će negativno uticati „status mirovanja“ u radu međuvladinog mešovitog odbora između dve zemlje. Na čelu tih odbora još se nalaze kopredsedavajući koji u suštini nemaju mogućnost da sazovu sednicu odbora. jer bi članovi tih odbora trebalo da budu predstavnici ministarstava, koji su sada iz reda novoformirane vlasti i koji za sada ne pokazuju volju i želju da se bave tim problemima.

Ostala su otvorena pitanja službene upotrebe jezika i pisma, obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina, upotreba obeležja nacionalnih manjina, statusa njihovih organizacija, kulturne autonomije, informisanje na manjinskom jeziku i pristup sredstvima javnog informisanja, zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim telima na državnom i lokalnom nivou, te proporcijalna zastupljenost u organima državne uprave, pravosudnim organima, organima unutrašnjih poslova i organima lokalne samouprave, sankcionisanje govora mržnje i diskriminacije i druga pitanja. Kod rešavanja nekih od ovih pitanja poslednjih godina bilo je vidljivih pomaka, ali postoji bojazan da će u narednom periodu međusobna saradnja dve države na tom planu biti u stagnaciji.

Poseban problem koji će uticati na položaj Srba u Hrvatskoj tiče se najave donošenja Zakona o boravištu, koji bi mogao oduzeti biračko pravo Srbima koji se još definitivno nisu odlučili da li će se vratiti iz izbeglištva ili ostati u mestu u koje su izbegli. Neki i nemaju mogućnost da se vrate, obzirom da im nije obnovljena kuća ili vraćen stan. „I tu leži suština

²³ ibiden

²⁴ Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, Narodne novine br. 124/11, 16/12.

²⁵ Usvojen 07.05.2009. godine

²⁶ Zakon o Matici iseljenika Hrvatske, Narodne novine 13/1990

svoga, jer na proleće 2013. godine „dolaze“ lokalni izbori, i zato je vlast požurila da i prije usvajanja novog Zakona o prebivaalištu počne kontrolu Srba povratnika, kako bi ih na taj način prisilila da, kroz poruke da ne mogu biti prijavljeni na dva mjesta, „milom“ natjeraju da se sami odjave iz Hrvatske ili, ako to neće, silom zakona koji državi daje pravo da to sama učini“. ²⁷ Na ovaj način dovela bi se u pitanje vlast srpskih stranaka u mnogim opštinama u kojima je sada imaju. Ovim će se načiniti još jedna nepravda, obzirom da se licima koja nisu imali uslova da se u vrata i žive u mestu starog boravka, već su u postupku povratka, oduzeti biračko pravo, a time posredno otežati odluka o konačnom povratku. Nove vlasti Republike Srbije nisu još reagovale na, sada već gotovo izvesnu mogućnost, skorog usvajanja tog zakona. Lokalni izbori ne moraju biti jedini razlog novog zakona, koji će prvenstveno pogoditi Srbe, jer on u sebi nosi novu opasnost, da država ima pokriće da ih tuži zbog toga što su dobili sredstva za obnovu kuća, a ne žive u njima.

Ovo je veoma loša poruka nove vlasti jer se kroz stranačku prizmu posmatraju manjinska pitanja. Smatramo da za rešavanje pojedinih pitanja ne bi smelo biti stranačkih uslovljavanja, a obrisi jedne takve politike vidljivi su ponovo u obe zemlje.

Statusna pitanja i rešenja koja nudi „Bela knjiga“

Pitanje obnove ratom uništene imovine je jedna od tema za koju je moglo da se očekuje da će u dobroj meri biti privedena kraju do 2015. godine. Šansu za to daje i donatorska konferencija održana u Sarajevu i sredstva koja su na njoj obezbeđena. Po pitanju rešavanja povratka oduzetih stanova još uvek do kraja nisu rešene pravne nedoumice i razlike koje postoje u stavovima hrvatske strane, sa jedne i srpske vlasti i srpskih izbeglica, sa druge strane. Valjan odgovor možda daje preporuka iz Bele knjige ²⁸ u kojoj se ističe da „imajući u vidu težinu problema, njegove kontinuirane negativne posledice za oko 100.000 izbeglica kojima je uskraćen povratak u svoj dom, najčešće u gradske sredine kao i neuspeh do sada sprovedenih pregovora i alternativnih mera u svrhu zadovoljenja potreba oštećenih, neophodno je da se pitanje oduzetih stanarskih prava konačno reši na sveobuhvatan, pravičan i održiv način, polazeći pritom od Principa Ujedinjenih nacija o stambenom zbrinjavanju i povratu imovine raseljenim i izbeglim licima („*Pinheiro principi*“) i Rezolucije 1708 (2010) Parlamentarne Skupštine Saveta Evrope od 28. januara 2010. godine. O rešavanju pitanja imovine izbeglica i raseljenih lica hrvatski zakonodavac bi trebalo da uspostavi pravni okvir koji će na jedinstven, sveobuhvatan i pravedan način rešiti problem svih nosilaca oduzetih stanarskih prava (ne samo povratnika). “ Rešavanje

²⁷ Davor Lukač, „Srbe istjeruju zakonom“, Krajiške novine, br. 17., str. 4.

²⁸ „Bela knjiga o statusnim i imovinskim pitanjima građana nastalim kao rezultat dezintegracije Jugoslavije u zemljama potpisnicama Dejtonskog sporazuma, se preporukama z njihovo rešavanje“, istraživanje je sproveo ekspertska tim Igmanske Inicijative, na čelu sa Ratkom Bubalom, april 2012.godine

ovog pitanja može biti dodatno otežano usled novonastalih političkih odnosa na relaciji Beograd-Zagreb.

Vežano za obnovu ratom uništene imovine u poslednjih godinu dana jasno se uočava usporavanje tog procesa, što se nezvanično pravda nedostatkom novca u budžetu. Nova Vlada Republike Hrvatske usvojila je Program Vlade 2011-2015. Po pitanju obnove Vlada u svom Programu obećava da „će osigurati rješavanje zaostalih zahtjeva za obnovu i žalbi na negativna rješenja te obustaviti postupke za povrat sredstava uloženih u obnovu kuća protiv vlasnika koji ih nisu prodali. Pronaći će se rješenje za obnovu kuća za koje postupak još nije završio, a već utvrđena šteta na njima je protokom vremena uvećana...²⁹ U navedenom Programu navodi se da će Vlada stvarati uslove za održivost razvoja u povratničkim područjima, za šta će predlagati i potreban zakonodavni i materijalni okvir. U tu svrhu, navodi se, nastaviće se obnova materijalne i socijalne infrastrukture, te provoditi programi obnove poljoprivrede, maloga preduzetništva i turizma, a dovršiće se proces re-elektrifikacije povratničkih sredina.

Otvoreno je i pitanje naknade štete za uništavanje imovine hrvatskih građana srpske nacionalnosti terorističkim aktima u periodu od 1991. do 1995. godine, na područjima koja su bila pod faktičkom i pravnom vlašću Republike Hrvatske. Ovo pitanje se do sada „guralo pod tepih“. Procenjuje se da takvih slučajeva u Hrvatskoj ima od 2.000 do 200.000. Takvih primera je bilo u Zadru, Karlovcu, Osijeku, Dubrovniku i okolini, Sisku, Gospiću, Karlobagu i drugim mestima. Samo na području Bjelovara minirano je od 1991. do 1995. godine 650 objekata vlasnika srpske nacionalnosti.³⁰ Da li bi nova hrvatska Vlada mogla da reši ovo pitanje? Imajući u vidu Program 2011.-2015. godine Vlada je prepoznala ovaj problem deklarirajući sledeće: „Vlada će omogućiti promjenu zakonskog okvira kako bi oni čije su kuće uništene u ratnom razdoblju na području izvan PPDS-a mogli dobiti pravo na obnovu ili obeštećenje...“³¹ Građani srpske nacionalnosti do sada nisu mogli da ostvare ova prava pred hrvatskim sudovima, ali bi u narednom periodu, ukoliko Vlada ne izmeni postojeće propise, oni svoja prava mogli da ostvare preko Evropskog suda za ljudska prava. Da li će ovo pitanje doći na red međudržavnih pregovora između Srbije i Hrvatske, u novonastalim okolnostima, teško je predvideti. I po ovom pitanju u „Beloj knjizi“ daje se preporuka prema kojoj seporučuje hrvatskim vlastima „da što pre usvoje promene postojećeg pravnog okvira i preuzmu druge mere neophodne da se ostvare ciljevi navedeni u Programu Vlade 2011.-2015. godina u vezi sa naknadom štete nastale usled terorističkih akata ili javnih demonstracija, uključujući i eventualnu mogućnost da se započeti

²⁹ Preuzeto sa: <http://www.mvpep.hr./CustomPages/Static/HRV/files/111227-Program-Vlade-2011-2015.pdf>

³⁰ „Bela knjiga o statusnim i imovinskim pitanjima građana nastalim kao rezultat dezintegracije Jugoslavije u zemljama potpisnicama Dejtonskog sporazuma, se preporukama z njihovo rešavanje“, istraživanje je sproveo ekspertski tim Igmanske Inicijative, na čelu sa Ratkom Bubalom, april 2012. godine

³¹ Preuzeto sa: <http://www.mvpep.hr./CustomPages/Static/HRV/files/111227-Program-Vlade-2011-2015.pdf>

postupci za naknadu štete po čl. 180. ZOO dovrše po materijalnopравnim odredbama o naknadi štete koje su u vreme podnošenja tih zahteva bile na snazi³².

Međutim, otvorilo se jedno drugo pitanje koje bi postupak obnove imovine srpskih izbeglica mogao u dobroj meri da ugrozi. Republika Hrvatska, preko državnih tužilaštava i sudova ušla je u postupak „oduzimanja“ već obnovljenih kuća. Zakonski osnov je u činjenici da povratnici u njima ne borave stalno, čak i u slučajevima kada su nosioci prava obnove živeli u kući pa posle toga umrli, a članovi njihove porodice nisu stalno u toj kući.

Tako je Općinsko državno odvjetništvo u Bjelovaru, Stalna služba u Daruvaru pokrenula 12.06.2012. godine pred Općinskim sudom u Daruvaru, Stalna služba u Pakracu tužbu za isplatu 228.578,45 kuna, revalorizovanih po eskontnoj stopi Hrvatske narodne banke zato što „nije u kući prebivao 10 godina“. Ovo nije usamljen slučaj jer se Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske vrši „obavijesne razgovore i interventne izvide na terenu“, po zahtevu Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva. U takvom jednom „izvidu“ Policijska postaja Pakrac, prema izveštaju od 05.10.2011. godine obišla je 21 obnovljenu porodičnu kuću i utvrdili da samo jedna porodica stalno boravi na navedenoj adresi. Za ostale porodice opisi su slični: „Predmetni se nalazi u Republici Srbiji, na nepoznatoj adresi, te dva do tri puta godišnje dođe obići kuću“. Ne navodi se koliko ostaje u kući, jer tri dolaska mogla bi se tumačiti različito, pošto ima porodica koje su tokom toplijeg dela godine u obnovljenoj kući, a zimi se zbog loših uslova „sklanjaju“ kod drugih članova porodice. Ukoliko ta jedna rečenica bude osnov za tužbe, to bi mogla da postane masovna pojava i nesagledive su posledice takvih postupaka. Ovaj problem nije prouzrokovan novim političkim odnosima između dve zemlje, jer on postoji od 2011.godine.

Od statusnih pitanja koja su još uvek otvorena ističemo problem u vezi sa utvrđivanjem i dokazivanjem staža osiguranja i konvalidacije radnog staža izbeglih Srba, pitanje dospelih a neisplaćenih penzija i uskraćena prava po osnovu rada (nezakonito otpuštanje radnika).

Igmanska inicijativa posredstvom „Bele knjige“ daje i najdirektnije preporuke zemljama Dejtonskog sporazuma među kojima je najvažnije sledeće: „U cilju otklanjana raznih diskriminacionih i pravnih prepreka u ostvarivanju i zaštiti ljudskih prava izbeglica i uopšte ljudskih prava i stvaranja pretpostavki za pravnu državu i primenu međunarodnih pravnih standarda, nevladine organizacije bi trebalo da nastave da istovremeno vrše i unutrašnji pritisak, kroz postupke u institucijama pravnog i političkog sistema, zajedničke akcije lobiranja, zagovaranja, kampanja na konkretnim pitanjima, te spoljni pritisak putem raznih inicijativa

³² „Bela knjiga o statusnim i imovinskim pitanjima građana nastalim kao rezultat dezintegracije Jugoslavije u zemljama potpisnicama Dejtonskog sporazuma, se preporukama z njihovo rešavanje“, istraživanje je sproveo ekspertski tim Igmanske Inicijative, na čelu sa Ratkom Bubalom, april 2012.godine

lobiranja i postupaka pred evropskim i međunarodnim institucijama i stalnog insistiranja na aktivnoj ulozi međunarodne zajednice. U tom cilju neophodno je ojačati regionalnu saradnju nevladinih organizacija. Neophodno je intenzivirati međudržavnu saradnju u regionu u cilju postizanja pravičnog, sveobuhvatnog i trajnog rešenja problema izbeglih lica. Takođe su i dalje neophodni mehanizmi monitoringa, posredovanja, uslovljavanja i pomoći međunarodne zajednice kako bi se ubrzalo rešavanje otvorenih problema izbeglica i zatvorilo izbegličko pitanje kroz afirmaciju vladavine prava i jačanje pravne države u regionu.³³

Svakako da će značajna pomoć u sprovođenju planova za pomoć izbeglicama biti rezultati donatorske konferencije u Sarajevu na kojoj je obezbeđeno 300 miliona evra za stambeno zbrinjavanje 74.000 najugroženijih izbeglica i raseljenih lica na području Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore.

Proces pomirenja

Nova politička realnost dovodi u pitanje i brzinu procesa pomirenja između dva naroda, što je neophodno za dobrosusedske odnose, ali i odnose unutar dve države. Svakako da najveću odgovornost imaju nosioci političke vlasti u dve zemlje. Zanimljiv je pogled Davora Butkovića vezano za proces pomirenja Srba i Hrvata u Hrvatskoj i ulogu države u tom procesu. “Kada je riječ o hrvatskoj strani, ovdje prvo moramo konstatirati da ona snosi mnogo veću odgovornost za proces pomirenja Hrvata i Srba, jer se taj process odigrava u hrvatskoj državi, u kojoj Hrvati čine golemu etničku većinu. Hrvatska država, prije svega, mora uspostaviti potpunu pravnu jednakost između Hrvata i Srba, što podrazumijeva i dosljednu istragu svakog ratnog zločina počinjenog nad Srbima, kao i podjednako dosljedni progon svakog počinitelja.³⁴ Isti autor ističe da hrvatska država “mora jamčiti punu sigurnost svim Srbima; kako znamo, u nacionalno mješovitim područjima, gdje se prije sedamnaest godina ratovalo, i sada dolazi do međuetničkih tenzija”.³⁵ I na kraju Butković smatra da Hrvatska “uistinu mora omogućiti povratak svim onim Srbima koje se žele vratiti, dok bi hrvatske vlasti i hrvatska javnost trebale da iskažu posebni senzibilitet za pripadnike srpske zajednice: krajnje je vrijeme da se oni počnu osjećati dobrodošlim u zemlji čiji su građani”.³⁶ Naravno da se i od predstavnika srpske manjine očekuju određeni iskoraci. Gotovo isti “recept” mogao bi se primeniti i na srpsku državu i njenu vlast i odnos prema manjinama.

Zaključak

³³ “Bela knjiga o statusnim i imovinskim pitanjima građana nastalim kao rezultat dezintegracije Jugoslavije u zemljama potpisnicama Dejtonskog sporazuma, se preporukama z njihovo rešavanje“, istraživanje je sproveo ekspertski tim Igmanske Inicijative, na čelu sa Ratkom Bubalom, april 2012.godine

³⁴ Davor Butković, „Hrvati i Srbi: uvjeti za pomirenje“, Jutarnji list, Magazin str. 23., 11.08.2012.

³⁵ ibiden

³⁶ ibiden

Činjenica da je došlo do promene vlasti u Hrvatskoj i Srbiji, čije stranke zbog istorijskih “nesporazuma” nisu imale saradnju, dovodi u pitanje političke odnose dve zemlje, što može da se odrazi i na položaj srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji.

I dosadnja saradnja nije uspjela da reši otvorena pitanja, ali su neka od njih bila u većoj meri rešena, dok je za određeni broj pitanja bila postignuta saglasnost za njihovo rešavanje. Međudržavna pitanja, kao što je pitanje nerešenih granica ili tužbe pred Međunarodnim sudom u Hagu, možda mogu da čekaju bolje političke prilike, ali manjinska pitanja i statusni položaj pojedinaca, ne ostavljaju prostor za čekanje boljih političkih prilika.

U članku se dolazi do zaključka da postoji opasnost da novonastale okolnosti mogu da dovedu do zastoja u rešavanju otvorenih pitanja i do usporavanja normalizacije odnosa između dve države i dva naroda. Zbog složenosti političkih odnosa, ekonomske krize i drugih negativnih faktora bilo bi veoma loše ukoliko bi Srbima u Hrvatskoj i Hrvatima u Srbiji bila ugrožena već neka stečena prava. Takođe bi bilo nedopustivo ukoliko im ne bi bila dostupna prava garantovana domaćim i međunarodnim propisima, kako osnovna manjinska prava tako i statusna prava manjinskih kolektiviteta.

Zbog navedenih razloga bitno je da se u poticanje rešavanja ovih pitanja uključi i međunarodna zajednica, ali i da nevladin sektor iskoristi svoje mogućnosti po tom pitanju.

SUMMARY

The article attempts to shed light on the newly-formed conditions for the solving of the open questions between the Republic of Serbia and the Republic of Croatia in the new political circumstances, after the parliamentary elections in the Republic of Croatia and general elections in the Republic of Serbia. The balance of political powers has changed, after the coalition of the leftist parties replaced the right-wing parties and came to power in Croatia, while the opposite happened in Serbia, so the new ruling majority is made up of parties that were in power until the year 2000 - the inheritors of the radical party and the «reformed» socialists of Slobodan Milošević. Also made here is the attempt of depicting the new circumstances in solving the minority questions and the position of Serbian minority in Croatia and the Croatian minority in Serbia, which are among the most important questions for the normalisation of relationship between the two countries and two peoples.

Bearing in mind the currentness of the topic covered, the article does not avoid the «futuristic» approach, which entails forecasting by taking into account the historical circumstances, but also the current state of affairs between the two countries and peoples, as well as the position of the two respective minorities that gained that status after the break-up of the common country.

The article reaches the conclusion that there is a danger of the new circumstances possibly leading to a hold-up in solving of the open questions and the slowing of the normalisation of relations between the two countries and their peoples. Because of the complexity of the political relations, economical crisis and other negative factors, it would be very negative if the previously gained rights of the Serbs in Croatia and the Croats in Serbia were to be endangered. Also negative would be if the rights guaranteed by the national and international regulations were unavailable to them, as regards both the basic minority rights, and the status-guaranteed rights of the minority groups.

Key words: open questions, Serbia, Croatia, new circumstances, elections

Izvori:

1. Veselinović P. Janko, „Pravni i politički aspekti otvorenih manjinskih i drugih međudržavnih pitanja između Srbije i Hrvatske i priključenje Evropskoj Uniji, Zbornik radova sa naučnog skupa u Golubiću (Obrovačkom) održanom 22-25.08.2010. godine sa temom „The Croatian-Serbian cooperation in politics and culture in the 20th century
2. Tanjug | 06. 01. 2012, “Povlačenje tužbe protiv Srbije moguće za godinu, dve“
3. Glasnik Hrvatskog kulturnog vijeća, 12.12.2011
4. Beta, 23.08.2012. godine, „Sa Nikolićem tek kad se promeni“
5. Veselinović P Janko, Ostvarivanje manjinskih i statusnih prava Srba u Republici Hrvatskoj i Hrvata u Republici Srbiji sa aspekta Evropskih integracija ovih dveju zemalja, Zbornik radova sa naučnog skupa u Golubiću (Obrovačkom) održanom 23-27.08.2010. godine, sa temom „Srpsko – hrvatski odnosi u XX veku – dvadeset godina o početka rata
6. Dnevni list “Danas”, 24.08.2012., “Josipović me napada jer neću da slavim “Oluju”
7. Slobodna Dalmacija“, 23.08.2012.
8. Zakon o ministarstvima, Službeni glasnik Republike Srbije, br.72/2012
9. Slobodna Dalmacija, 03.05.2012, “Vojvođanski Hrvati traže prijam kod Nikolića”
10. Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, Narodne novine br. 124/11, 16/12.
11. Zakonu o Srbima u dijaspori i regionu, usvojen 07.05.2009.
12. Zakon o Matici iseljenika Hrvatske, Narodne novine 13/1990
13. Lukač Davor, „Srbe istjeruju zakonom“, Krajiške novine, br. 17.
14. “Bela knjiga o statusnim i imovinskim pitanjima građana nastalim kao rezultat dezintegracije Jugoslavije u zemljama potpisnicama Dejtonskog sporazuma, se preporukama z njihovo rešavanje“, istraživanje je sproveo ekspertski tim Igmanske Inicijative, na čelu sa Ratkom Bubalom, april 2012.godine
15. <http://www.mvep.hr/CustomPages/Static/HRV/files/111227-Program-Vlade-2011-2015.pdf>
16. Butković Davor, „Hrvati i Srbi: uvjeti za pomirenje“, Jutarnji list, Magazin
17. http://www.funkhauseuropa.de/sendungen/radio_forum/beitraege/2012/04/sarajevo_donatorska_konferencija.phtml